

Рижков Едуард Володимирович,
завідувач кафедри економічної
та інформаційної безпеки

к.ю.н., доцент;

Рижкова Світлана Анатоліївна,
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НЕСТАНДАРТНА МЕТОДИКА ВИРІШЕННЯ БУЛІНГОВИХ СИТУАЦІЙ

В процесі проведення науково-викладацьким складом навчальних закладів зі специфічними умовами навчання профорієнтаційних заходів у загальноосвітніх школах виявляється інформація про проблемні ситуації серед школярів, яка потребує відповідного реагування з боку правоохоронців. Різновидом таких ситуацій виступає булінг. Сучасний термін характеризує явище, нажаль, притаманне більшості навчальних колективів в усі часи їх існування.

Інформація про булінг може бути отримана не лише в процесі безпосередніх контактів зі школярами, але і з інших джерел, наприклад, соціальних мереж. В нашому випадку буде охарактеризована саме така ситуація, коли за ініціативою сучасного блогера, який у свій час навчалась у школі, де виникла булінгова ситуація, інформація стала відома представникам педагогічного корпусу університету внутрішніх справ.

На початковому етапі інформація носила загальний характер, а саме – в одній зі шкіл області по відношенню до учениці старшого класу чинився тиск з усіма ознаками класичного булінгу. При цьому з боку вчителів та керівництва школи дівчина підтримки не отримала, навпаки – їх рекомендації щодо нейтралізації ситуації носили ознаки особистого приниження честі і гідності дівчини.

Ситуація у шкільному колективі та сім'ї дівчини на момент отримання первинної інформації була вкрай напружена. Мати дитини звинувачувала блогера у небажаному розголошенні і зайвому публічному розповсюдженні інформації відносно її доньки. При цьому позиція блогера зовні виглядала як конструктивна. Її дії були обумовлені намаганням допомогти дівчинці та захистити її від бездіяльності шкільних педагогів і керівництва. Мати дійшла стадії за якої вже висловлювала наміри покинути країну назавжди, ховаючись від негативних морально-психологічних наслідків, що були породжені ситуацією.

Враховуючи, що школа, де навчалась дівчина була формально закріплена за навчальним закладом як така, що підлягає профорієнтаційному відпрацюванню, було прийнято рішення додатково вивчити ситуацію та за можливості надати допомогу дитині за умови наявності по відношенню до неї реального булінгу з боку однокласників чи педагогів. Безумовний принцип, яким керувались представники вишу – не нашкодити дівчині, її родині та авторитету педагогів школи.

На першому етапі необхідно було отримати дозвіл у керівництва школи щодо проведення з учнями відповідної роботи та визначити конкретні формат, дату і час зустрічі. Ситуація ускладнювалась тим, що жодний із міських телефонів у місті, у т.ч. шкільних не працював. Укртелеком припинив надавати свої послуги у цьому населеному пункті. За результатами пошуку за відкритими джерелам Інтернет вдалося встановити мобільний телефон директора сусідньої школи, а вже потім, після домовленості провести у них профорієнтаційних заходів із випускниками, було отримано мобільний телефон директорки необхідної школи.

В процесі розмови з останнім з'ясувалось, що директор не заперечує зустріч з учнями на предмет профорієнтації, проте заперечує необхідність проведення тематичної зустрічі щодо профілактики булінгу у школі, посилаючись на те, що ця проблема їх (педагогів) не цікавить як неактуальна для їх колективу. Ситуація набувала ознак протидії з боку шкільного керівництва щодо вирішення проблемної ситуації (принаймні – замовчування), яка вже на той момент вийшла за межі школи, населеного пункту і набувала розголосу та публічного обговорення у соціальних мережах.

Було прийнято рішення щодо зашифровки істинної мети поїздки у школу та отримання допомоги з боку представників патрульної поліції області, які опікуються напрямом роботи «шкільних офіцерів поліції» та профілактичними тематичними заходами у навчальних закладах. Отримавши від них згоди щодо своєї участі у запланованих заходах, були вжиті додаткові заходи щодо отримання із відкритих джерел інформації відносно потенційної «жертви» булінгу та її родини (в т.ч. фото та поверховий психологічний портрет).

Було прийнято рішення задля додаткової зашифровки мети поїздки запропонувати проведення додаткового заходу із учнями молодших класів щодо популяризації безпеки дорожнього руху та пішоходів. Згоду вдалося отримати тільки під час повторної розмови із керівництвом школи (завучем) після пропозиції проведення комплексу заходів із трьох позицій: профорієнтація, антибулінгова бесіда та ПДД із різними категоріями учнів їх та сусідньої школи. Додатково була запропонована фотосесія із поліцейськими на фоні спеціалізованого службового транспорту.

З метою документування можливої протидії з боку педагогічного колективу школи було передбачено використання штатних боді-камер.

Всі заплановані заходи були успішно реалізовані. Профілактика булінгу відбулась саме в тому класі, де виникла проблемна ситуація. Запорукою успіху стала можливість попередньої ретельної підготовки щодо особливостей проведення бесіди із урахуванням всіх можливих факторів та зазначеного вище принципу – не нашкодити. Дівчина відразу по прибуттю у клас була ідентифікована. Бесіда носила тактовний неособистий характер. Всі необхідні реакції присутніх відслідковувались. Відчувався предметний зв'язок із класом. Було отримано додаткову професійну інформацію для її можливої реалізації у подальшому. Готовність контролювати ситуацію у класі за присутності представника поліції вчителі продемонстрували своєю присутністю від самого початку і до кінця у кількості трьох осіб, що є доволі нетиповою поведінкою з їх боку. Слід зазначити, що сама антибулінгова зустріч-бесіда проходила високотивованим та професійним представником практичного підрозділу жіночої статі так саме як і зустріч з учнями молодших класів з питань ПДД. Тоді як профорієнтаційний захід, доречі, доволі результативний, було проведено досвідченим педагогом – чоловіком.

Ці аспекти, нами означені свідомо задля того, щоб звернути увагу не тільки на організаційний, тактичний, а саме на психологічний аспект підготовки та реалізації заходу.

Таким чином, вважаємо, що є всі підстави стверджувати про реалізацію нестандартної (ситуативної) методики проведення антибулінгового заходу за відсутності сприятливих умов з боку шкільного керівництва.

Прийоми і способи, які були використані, можна охарактеризувати наступним чином: зашифровка мети (допомога конкретній дитині); кооперація педагогів і практиків з числа поліцейських; використання для реалізації задуму суб'єктів різної статі та різних вікових категорій (наймолодша працювала за булінгом для мінімізації психологічного бар'єру з учнями та зменшення підозри і можливої протидії з боку вчителів; профорієнтацію проводив пенсіонер ОВС); комплексне використання цивільного і форменого одягу та аксесуарів, включаючи повністю обладнане поліцейське авто; різнопланова (триаспектна) тематика виступів; одночасне їх проведення з різними категоріями учнів; відпрацювання як «основної» так і додаткової школи; свідоме використання інструментів подолання психологічних бар'єрів та професійне налагодження психологічного контакту; використання мультимедійного обладнання, матеріалів презентаційного характеру та інших засобів, що призводили до створення сприятливих умов проведення заходу, використання технічних засобів відеофіксації.

Закріпила позитивне враження від зустрічі спільна фотосесія учнів з гостями на фоні авто поліції, яка, доречі, в своєму роді відбулась у цій школі вперше.

Необхідність застосування вказаної методики була обумовлена тим, що на сьогодні в державі відсутня юридична відповідальність керівників навчальних закладів, адміністрації, педагогів та батьків за приховування булінгових ситуацій. У ряді випадків їх поведінка спрямована на запобігання оприлюдненню булінгових фактів задля збереження «непорочності іміджу». На теперішній час в рамках законодавчої ініціативи проходять розгляд законопроекти до КУпАП та Закону України «Про вищу освіту» щодо запровадження такої відповідальності. Уразі їх прийняття жертви булінгу отримають додатковий механізм правового захисту, а діяльність відповідних державних структур в меншій мірі буде залежати від необхідності використання оперативної складової у профілактичній роботі.

Ротко Денис Вікторович,
слухач магістратури факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК УЧАСНИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Діяльність Національної поліції України є складним і проблемним процесом. Її окремою важливою ланкою є гарантування та підтримання публічної безпеки й порядку. З огляду на фінансову кризу в державі, загострення кримінальної ситуації та проведення антитерористичної операції, питання належного забезпечення публічної безпеки і порядку нині посідає чільне місце, потребуючи відповідного реагування.

Саме Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику в зазначеній сфері [1]. Цю діяльність також визнано одним із основних напрямів розвитку складових сектору безпеки й порядку в державі [2].

Дослідженню питання гарантування публічної безпеки й порядку присвячено чимало праць видатних учених, серед яких: В. Б. Авер'янов, М. І. Ануфрієв, О. В. Батраченко, О. І. Довгань, І. В. Зозуля, В. Г. Фатхутдінов та інші науковці.

Попри плідну працю згаданих науковців, нове законодавство у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією потребує подальшого теоретичного вивчення та вдосконалення. Окреслене питання необхідно розглянути в контексті визначення завдань і функцій основного